

Posudek vedoucího

KŮDELOVÁ, Anna. *Prožívání klasické hudby jejími interprety*. PedF UK: katedra psychologie, 2019. -59 s. + přílohy. (Bakalářská práce.)

Jedná se o velmi zajímavou a precizní práci. Jejím centrálním tématem je *synestézie*, ale, ve shodě s titulem, práce obsahuje opravdu cenné podněty k problematice prožívání hudby.

Osvědčilo se zde, že autorka je vedle studia psychologie ještě aktivní houslistkou.

Synestézie sama je pradávnejší, ba věčné téma v dějinách umění. Musím přiznat, že jsem na její existenci nikdy nevěřil (vždy jsem zíral, když nějaký Francouz tvrdil, že toto víno koresponduje s vůní ozónu po letní bouřce) a myslel si, že je spíše utopickým snem básníků jako Baudelaire, Rimbaud nebo Rilke.

Tj. považoval jsem ji spíše za to, čemu autorka říká ve shodě s literaturou „nepravá“ či „metaforická“ synestézie, záměrně dodaná tam, aby se třeba přibarvil jinak arbitrárně vyložitelný moment textu. Synestézie nepravá tedy používá vymezených slov, zatímco pravá asociuje přímo, zkráceně, ke „spouštěči“ jeho „průvodce“, ba možná by se dalo říct, že se někdy zjevují téměř současně: viz pokus Ramachandrana s čísly, která začala svítit.

Možnosti ať pravé či nepravé synestézie bych viděl strukturalisticky umožněné tzv. *hodnotou* v Saussurově pojetí, tedy *diferenční pozicí*. Autorka na tento moment naráží např. v kapitole 3. 2. Vývoj barevného slyšení (s. 19), kde mluví o současné existenci několika škál (7 barev, 7 tónů, 7 planet u starých Řeků). Všechny znakové prvky, signifikanty jsou u Saussura arbitrární, ale je možné, že červená barva má na stupnici barev podobné postavení, *hodnotu* jako určitý, asi vysoký tón na stupnici tónů atd.

Proti této nutné podmínce více škál, stupnic se zdá svědčit nesmírně zajímavý jev, že pravá synestézie se objevuje častěji u lidí s absolutním sluchem. Tento fakt sugeruje možnost, že praví synestetici mají ještě jaksi křížově propojené např. fonémy, grafémy nebo tóny plus jejich barvy, takže ty první pak vystupují jako ryzí, absolutní, a nikoli relativní *individua*. Ale i zde by se možná dala dál držet představa diferenční hodnoty, která by ovšem byla jednak zafixovaná, jednak zkrácená (bez vymezení slov). Možná by o tom svědčila i ona nejsenzáčnejší synestézie výzkumu, o „chuti kyselých rybiček“: koneckonců asi dost přesně odpovídá tomu, co nepraví synestetici nazvali „popichováním“ a „ironií“, aniž jmenovali smyslový vjem.

Na velmi podobném čtení Obsahu skladby posluchači jsem si s překvapením uvědomil to hlavní: jak velké shody v interpretaci lze docílit i u „textu“, který nepoužívá žádná slova! Současně si pro sebe kladu otázku, zda je k nejuplněnějšímu prožití hudby či jiné smyslové partitury nutné, aby byla doprovázena ještě pravou nebo nepravou synestézií, tj. tedy ještě zobrazena v další rovině, nebo do ní „přeložena“.

Práce, uskutečněná zcela samostatně, mě velmi zaujala. Autorce pro obhajobu radím, aby komisi pustila onu kratičkou Telemannovu skladbu.

Plně doporučuji k úspěšné obhajobě.

V Praze 26. 5. 2019

doc. Miloš Kučera, CSc.

